

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/119/2018
Identifikačné číslo spisu:	7010899398
Dátum vydania rozhodnutia:	24.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7010899398.1

UZNESENIE

Najvyšší súd vo veci návrhu S. F. H., správcu konkurznej podstaty úpadcu B. M. G. INVEST s. r. o., Južná trieda 93, Košice na umorenie podielových listov, za účasti zaviazaného z umorovaných listín IAD Investments, správ. spol. a. s., Malý trh 2/A, Bratislava, IČO: 17 330 254, v dovolacom konaní zastúpeného Advokátskou kanceláriou Gabriela Hrbáňová, s. r. o., Malý Trh 2/A, Bratislava, za ktorú koná Mgr. Gabriela Hrbáňová, konateľka a advokátka, o ktorom návrhu sa konalo na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 40 NcD 190/2003, o dovolaní zaviazaného z umorovaných listín proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2018 sp. zn. 5 CoD 1/2018 v spojení s opravným uznesením z 22. mája 2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2018 sp. zn. 5 CoD 1/2018, v spojení s opravným uznesením z 22. mája 2018, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo 7. júna 2017 č. k. 40 NcD 190/2003-553, v spojení s opravným uznesením z 31. októbra 2017 č. k. 40 NcD 190/2003-563, zastavil konanie o dovolaní zaviazaného z umorovaných listín IAD Investments, správ. spol. a. s. (ďalej len „zaviazaný“) proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 27. apríla 2016 sp. zn. 5 CoD 10/2015 v spojení z opravným uznesením z 27. júna 2016. Súd prvej inštancie zastavil dovolacie konanie podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) dôvodiac, že zaviazaný napriek výzve doručenej jeho zástupcovi 22. augusta 2016 súdny poplatok za dovolanie vo výške 1 327,00 eur nezaplatil.

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal zaviazaný 30. júna 2017 odvolanie. Uviedol v ňom, že súdny poplatok za dovolanie „zaplatí, t. j. splní poplatkovú povinnosť“. Tiež dôvodil, že podanie odvolania má suspenzívny a devolutívny účinok a pre rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako ako pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak teda poplatník do času rozhodnutia odvolacieho súdu poplatkovú povinnosť splní, odvolací súd nemôže uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania potvrdiť. V dôsledku suspenzívneho účinku odvolania poplatková povinnosť poplatníka naďalej trvá a môže ju splniť až do rozhodnutia odvolacieho súdu.

3. Podaním z 10. júla 2017 zaviazaný oznámil súdu a prílohou podania preukázal, že 4. júla 2017 poplatok za dovolanie vo výške 1 327,00 eur zaplatil.

4. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“), konajúci o odvolaní zaviazaného, uznesením z 12. februára 2018 sp. zn. 5 CoD 1/2018, v spojení s opravným uznesením z 22. mája 2018, napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol (dovolací súd uvádza relevantnú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bez opráv a zásahov do nej): „Keďže nespochybňuje v odvolaní táto Zaviazaná osoba, že by nebola poplatníkom za podanie dovolania a ani to, že ide o poplatok splatný po podaní dovolania, správne postupoval súd prvej inštancie, lebo uznesenie o zastavení dovolacieho konania a okrem toho z § 10 ods. 3, keď predtým aplikoval súd § 5 ods. 1 písm. a/ zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, že poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, nepochybne § 10 ods. 3 cit. Zákona treba vyložiť ust. § 10 ods. 3 zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov tak, že prvoinštančný súd pri zastavení dovolacieho konania už nemôže zrušiť uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak by ho aj zaplatila Zaviazaná osoba do konca lehoty na podanie odvolania, pretože to je vylúčené už zákonom č. 152/2017 Z.z., pretože (§ 10 ods. 3 bol zmenený) tento nemá žiadne prechodné a záverečné ustanovenia a zákon bol účinný už 1.7.2017, teda v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. O tomto sa napokon v uznesení dozvedela Zaviazaná osoba po doručení uznesenia, že až po 1.7.2017 a keďže neznalosť zákona nikoho neospravedľuje, potom neospravedľuje tak ani spoločnosť IAD Investments, správ. Spol. a. s. v zastúpení Mgr. Martina Hrbáňa, advokát“.

5. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu zaviazaný podal dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na odôvodnenie dovolania uviedol, že zastavením konania o jeho dovolaní, hoci pre taký postup neboli splnené podmienky, mu súd znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Dôvodil, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol súdny poplatok za dovolanie už zaplatený. Pre jeho rozhodnutie bol preto rozhodujúci stav v tom čase už existujúci. Odvolacím súdom použitý výklad ustanovení zákona o súdnych poplatkoch bol „poznačený prílišným formalizmom“, čo napokon viedlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Zopakoval svoju argumentáciu v odvolaní, že v dôsledku podania odvolania proti rozhodnutiu o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku a suspenzívneho účinku odvolania, poplatková povinnosť naďalej trvá (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a contrario) a možno ju teda splniť až do rozhodnutia odvolacieho súdu. Ustanovenie § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch platí len pre súd prvého stupňa a nevylučuje primerané použitie § 217 ods. 1 CSP v spojení § 234 ods. 2 CSP a § 378 ods. 1 CSP. Podľa zaviazaného je napadnuté rozhodnutie „nedostatočné a nepresvedčivé a preto nepreskúmateľné a je v rozpore s korektným a ústavne konformným výkladom § 220 ods. 2 CSP“. Aplikácia ustanovenia § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch odvolacím súdom na danú vec je podľa zaviazaného „nanajvýš prekvapivá, nepreskúmateľná a ústavne neudržateľná z dôvodu arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti odôvodnenia“. Odvolací súd sa naostatok riadne nevyrovnal ani s jeho odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie za jeho zástupcu nesprávne považoval spoločnosť AKMK s. r. o., a teda, že so zaviazaným riadne nekonal a svoje uznesenie mu riadne nedoručil.

6. Navrhovateľ sa k dovolaniu zaviazaného, ktoré mu bolo doručené 2. júna 2018, nevyjadril.

7. Na konanie o umorenie listiny sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) v ustanoveniach šiestej hlavy druhej časti (§ 310 až § 332). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní zaviazaného. Po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na tento úkon oprávnenou osobou, skúmajúc najprv splnenie podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie zaviazaného je prípustné a vzhľadom na existenciu ním uplatneného dovolacieho dôvodu zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o veci samej

alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z tzv. zmätočnosťných vád uvedených v tomto ustanovení, znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany (účastníka konania) nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva.

10. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (III. ÚS 7/08).

11. Dovolací súd už vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého procesného dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie dovolacieho súdu publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 14/1996 a rozhodnutia dovolacieho súdu vo veciach sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001). V uvedených rozhodnutiach prijaté závery sú aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016 (nová procesnoprávna úprava iba nahradila dovtedajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ terminologicky správnym pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu).

12. Podľa rozsudku dovolacieho súdu z 30. júna 1993 sp. zn. 4 Cdo 70/1993 (uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5-6, ročník 1997, str. 161, pod publikačným číslom 50/1997), zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, hoci pre tento postup nebol zákonný dôvod, bolo odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa nedotkli zmyslu a podstaty podľa dovolacieho súdu naďalej aktuálneho záveru uvedeného rozhodnutia. Zastavenie (dovolacieho) konania z dôvodu, že nebol zaplatený súdny poplatok za dovolanie, hoci pre také

rozhodnutie tu neboli zákonné dôvody, treba podľa dovolacieho súdu považovať za znemožnenie strane sporu (účastníkovi konania) uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Podľa dovolacieho súdu v preskúmvanej veci ide práve o takýto prípad znemožnenia uskutočňovania procesných práv oprávneného.

13. Dovolací súd, reagujúc na záver odvolacieho súdu, ktorý ho viedol k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie o zastavení konania („treba vyložiť ust. § 10 ods. 3 zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov tak, že prvoinštančný súd pri zastavení dovolacieho konania už nemôže zrušiť uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak by ho aj zaplatila Zaviazaná osoba do konca lehoty na podanie odvolania, pretože to je vylúčené už zákonom č. 152/2017 Z.z., pretože (§ 10 ods. 3 bol zmenený) tento nemá žiadne prechodné a záverečné ustanovenia a zákon bol účinný už 1.7.2017, teda v čase rozhodovania súdu prvej inštancie“), poznamenáva, že si je vedomý podstatných zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 152/2017 Z.z., tieto zmeny a doplnenia však v okolnostiach danej veci nepovažuje za kľúčové z hľadiska posúdenia predpokladov prístupu zaviazaného k súdnej ochrane, ktorá mu mala byť poskytnutá odvolacím súdom.

14. Je pravda, že zákon č. 152/2017 Z.z. neobsahuje intertemporálne ustanovenie a že nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej použiteľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde, nemožno však opomenúť princíp justifikácie účinkov procesných úkonov, obsahom ktorého princípu je skutočnosť, že procesné úkony subjektov (účastníkov) konania vykonané počas platnosti a účinnosti skoršieho procesného predpisu sa vo sfére svojich účinkov prejavujú s relevanciou pre konanie samotné aj počas účinnosti nového procesného predpisu. Ak aj princíp justifikácie účinkov procesných úkonov normatívne nie je vždy vyjadrený, jeho všeobecná platnosť vyplýva, teda je odvoditeľná, zo všeobecných princípov právneho štátu, z princípu legitímnych očakávaní, ochrany nadobudnutých práv a dôvery subjektov v právo. Zároveň však nie je možné dožadovať sa právnych účinkov podľa právneho predpisu, ktorý ešte v čase uplatnenia procesného inštitútu nie je platným a účinným právnym predpisom.

15. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka právnej istoty a ochrany dôvery v právny poriadok súčasťou čoho je i zákaz retroaktívneho pôsobenia zákonov. Z požiadavky právnej istoty jednoznačne vyplýva, že zákon pôsobí iba do budúcnosti. V opačnom prípade by jednotlivé subjekty práva (strany civilného sporového konania) nemali istotu, či ich procesné úkony, urobené podľa predchádzajúcej právnej úpravy, nebudú neskôr (po prijatí nového zákona) a s účinkami ex tunc posudzované ako právne neúčinné, s vylúčením možnosti uplatniť riadne a v súlade so zákonom už nadobudnuté práva. Ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (pozri bližšie závery, ku ktorým dospel ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. PL.ÚS 36/1995).

16. Zo spisu súdu prvej inštancie vyplýva, že:

- proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 27. apríla 2016 sp. zn. 5 CoD 10/2015, v spojení z opravným uznesením z 27. júna 2016, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Košice II z 5. novembra 2015 č.k. 40 NcD 190/2003-423 o umorení listín, podal 29. júna 2016 dovolanie,
- súd prvej inštancie listom zo 16. augusta 2016, doručeným 22. augusta 2016 zástupcovi zaviazaného, vyzval zaviazaného, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy zaplatil súdny poplatok za dovolanie 1 327,00 eur s tým, že ak nebude poplatok v určenej lehote zaplatený, súd konanie zastaví,
- uznesením zo 7. júna 2017 č.k. 40 NcD 190/2003-553 súd prvej inštancie konanie o dovolaní zaviazaného zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku,
- uznesenie súdu prvej inštancie bolo doručené zástupcovi zaviazaného 26. júna 2017; pätnásťdňová lehota na podanie odvolania proti nemu by tak uplynula 11. júla 2017,
- zaviazaný v odvolacej lehote, 30. júna 2017 podal elektronicky proti uzneseniu súdu prvej inštancie odvolanie a 4. júla 2017, teda do konca lehoty na podanie odvolania, zložil na účet I. N. a. s. platbu 1 327,00 eur,
- odvolací súd uznesením z 12. februára 2018 sp. zn. 5 CoD 1/2018, v spojení s opravným uznesením z

22. mája 2018, napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení dovolacieho konania potvrdil ako vecne správne.

17. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku ešte pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 152/2017 Z.z. a zaviazaného správne poučil o oprávnom prostriedku (§ 357 písm. a/ CSP a § 14 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v znení do 30. júna 2017), ktorý opravný prostriedok zviazaný 30. júna 2017, teda pred nadobudnutím účinnosti uvedenej novely zákona o súdnych poplatkoch, aj podal. Tento procesný úkon zaviazaného vyvolal procesnoprávne následky (účinky) do budúcnosti a tieto následky (účinky) sa uznávajú aj vtedy, ak novšia procesná úprava už s takýmto následkom nepočíta [k princípom justifikácie účinkov procesnoprávnych úkonov pozri napr. Števček, M: O temporalite procesných noriem (malé praktikum z teórie práva), Bulletin slovenskej advokácie, 3/2015, str. 27, 28].

18. Podaním odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo 7. júna 2017 č. k. 40 NcD 190/2003-553 vydanému samosudcom nastal odkladný (suspenzívny) účinok odvolania, v dôsledku ktorého sa odložila právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, a tiež účinok devolutívny, ktorý znamenal prechod oprávnenia rozhodnúť o odvolaní na odvolací súd. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu bol v zmysle § 217 ods. 1 CSP (rovnako ako pre rozhodnutie súdu prvého stupňa v zmysle § 154 ods. 1 O.s.p.) v spojení s ustanoveniami § 234 ods. 2 a § 378 ods. 1 CSP rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. V čase rozhodnutia odvolacieho súdu zviazaný svoju poplatkovú povinnosť už splnil [k tomu porovnajte napr. rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. augusta 2001 sp. zn. 2 Cdo 6/2001 (judikát R 4/2003) a z 17. decembra 2009 sp. zn. 1 ObdoV 74/2007 (judikát 19/2010)].

19. Potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým bolo zastavené dovolacie konanie z dôvodu, že nebol zaplatený súdny poplatok za dovolanie, hoci pre také rozhodnutie tu neboli zákonné dôvody, treba podľa dovolacieho súdu považovať za taký nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým bolo zviazanému znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Dovolací súd z uvedeného dôvodu uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Súd, ktorému vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.